

גשר לקשר - 1 - שופטים

בשעה טובה שנת הלימודים החדשה נפתחה, ואני שמחה לפתוח את מסורת פרסום "גשר לקשר" בכל שבוע.

בחלק הראשון נביא דוגמאות מפרשות השבוע לשימוש במשפחות מילים בפרשה, ונדגיש את תרומתן להבנת הנקרא, בשילוב פרשנות עניינית. משפחת מילים מוגדרת על ידי השורש, הנותן משמעות משותפת למילים. משפחת מילים יכולה להיות מורכבת מפעלים ומשמות. כדי שמילים תהיינה שייכות לאותה המשפחה, הכרח שיתקיימו שני תנאים: שורש משותף ומשמעות משותפת. (לדוגמה, המילים קריאה, לקרא, מקראה שייכות לאותה משפחת מילים, ולכן שורש משותף קר"א, שמשמעותו קשורה לקריאה, לקליטת דברים כתובים). בחלק השני, נציג עדכונים והנחיות הקשורים להוראת העברית בבית הספר היסודי בחמ"ד. אתם מוזמנים לפנות אלינו בכל שאלה ובקשה. וברמה האישית, כיוון שטרם התקיים מכרז למינוי מחליפה לתפקידי, אצא לשבתון בעז"ה לאחר החגים.

גשר למשפחת מילים מהפרשה

פרשת שופטים עוסקת בחוקים נוספים שאותם מקבלים בני ישראל ממשנה. בין החוקים בפרשה מופיע החוק להקמת מערכת משפט מסודרת והחובה לערוך משפט צדק:

"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים, תִּתֶּן-לָךְ בְּכָל-שְׁעָרֶיךָ, אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, לְשֹׁפְטִים; וְשֹׁפֵטוֹ אֶת-הָעָם, מִשֹּׁפֵט-צֶדֶק". (דברים, ט"ז, י"ח)

משפחת המילים – שֹׁפְטִים ... וְשֹׁפֵטוֹ את העם, מִשֹּׁפֵט צדק.

המשמעות המשותפת למילים

למשפחת המילים **שֹׁפְטִים, שֹׁפֵטוֹ, מִשֹּׁפֵט** שורש משותף, ש.פ.ט, אשר משמעותו קשורה לחריצת דין. **שופטים** הם דיינים הפוסקים את הדין (רש"י), **שפוט** - יחרצו דין **במשפט** צדק. לדעת ספורנו - משפט צדק הוא נעשה כאשר השופט מתייחס לכל הטוענים באופן שווה 'שלא יהא רך לזה וקשה לזה'. מילים נוספות במשפחה זאת – שפיטה, שיפוט ועוד.

מה הקשר?

גם אילו אמר הכתוב: "ושפטו את העם", ולא היה מוסיף "משפט צדק", היינו מבינים שכוונת התורה למשפט צדק, כי משפט שאינו צדק אינו משפט אלא "משפח", כנאמר (ישעיה ה, ז): "ויקו למשפט והנה משפח". (משפח – כינוי לחטא ולהתנהגות קלוקלת, מלשון ספחת הצרעת) מכאן שהשופט נקרא להפעיל שיקול דעת שיפוט במשמעותה הרחבה של המילה "צדק". התורה דורשת מהשופט לא להישאר צמוד לסעיפיו היבשים של החוק, אלא לראות גם את האדם אשר ניצב בפניו למשפט. לעתים נדרש השופט להבין את מצבו הנפשי, החברתי והחינוכי של העומד בפניו לדין, ורק אז יוכל להגיע למשפט צדק. (אתר כיפה – פנינים לפרשת

המילה האחרונה

עלון "המילה האחרונה", המיועד למורי בית הספר היסודי, מתפרסם אחת לחודשיים. העלון כולל כלים להוראה ומידע מקצועי בתחום הוראת העברית. נא העבירו את הקישור למורי העברית בבית ספרכם, כדי שגם הם יוכלו להישאר מעודכנים וחדשניים. להרשמה נא ללחוץ **כאן**.

שלכן,
יעל נדלר

yaelna@education.gov.il
מפקחת על החינוך הלשוני בחמ"ד